

לפני כבוד השופט עופר גרוסקופף

- המבקשים:**
1. דניאל יוסף אופנהיים,
 2. עילם שילוני,
 3. שלוש השיקמים - העמותה לקידום החיים והסביבה בגליל המערבי (ע"ר), עמותה

- נ ג ד -

- המשיבים:**
1. בנק הפועלים בע"מ, ח.צ 520000118
ע"י ב"כ עוה"ד עופר פליישר ו/או טל סלע
גורניצקי ושות', עורכי דין
 2. הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, ח.צ 520029083
ע"י ב"כ עוה"ד פנינה מור-גלוזמן ו/או הראל שריר
ב. לוינבוק ושות', עורכי דין
 3. בנק לאומי לישראל בע"מ, ח.צ 520018078
 4. בנק מזרחי טפחות בע"מ, ח.צ 520000522
ע"י ב"כ עוה"ד שרון לובצקי הס ו/או שחר הרון
נשיץ, ברנדס אמיר ושות', עורכי דין
 5. בנק דיסקונט לישראל בע"מ, ח.צ 520007030
ע"י ב"כ עוה"ד יעל מושקוביץ ו/או אורן פכטהולד
וקסלר ברגמן ושות', עורכי דין

ובעניין:

המשיב:

בנק ישראל - הפיקוח על הבנקים
ע"י ב"כ עו"ד מפרקליטות מחוז מרכז (אזרחי)

עמדה מטעם בנק ישראל (הפיקוח על הבנקים)

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 24 בדצמבר 2017, מתכבד בנק ישראל (הפיקוח על הבנקים) (להלן גם: "בנק ישראל") להגיש את עמדתו ביחס לשאלה המרכזית המצויה במחלוקת בתיק זה, כפי שהציג אותה בית המשפט הנכבד, והיא: "האם כאשר התעריפון המלא קובע כי עמלה מסוימת המתייחסת להעברה ו/או לטיפול אחר במטבע חוץ צריכה להיקבע במבנה של 'אחוז (מינימום, מקסימום)' רשאי הבנק לקבוע בתעריפון הבנק את אותה עמלה בתצורה הכוללת מספר סכומי מינימום התלויים בגובה הפעולה או עמלת מינימום בתוספת הנחות בגין פעולות בסכומים נמוכים...".

הח"מ מתנצל על הגשת עמדה זו באיחור נוכח ריבוי המשימות ועומס העבודה בפרקליטות ומבקש כי בית המשפט הנכבד יאריך את המועד להגשת עמדה זו עד להגשתה בפועל.

ואלה עיקרי העמדה:

1. בשנת 2007 תוקן חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 (להלן גם: "החוק"), כך שנוסף פרק ב' העוסק בנושא הפיקוח על העמלות.

2. סעיף 9ט לחוק קובע כי -

"הנגיד, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת, יקבע, בכללים, רשימה של שירותים שבעדם רשאי תאגיד בנקאי לגבות עמלות מלקוחותיו, ואופן חישובן של העמלות שניתן לגבות בעד שירותים אלה...".

רשימה זו מכונה "התעריפון המלא".

3. מכוח הסעיף האמור קבע נגיד בנק ישראל בשנת 2008 את כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008 (להלן גם: "כללי העמלות"), כאשר בתוספת הראשונה לכללי העמלות פורט תעריפון העמלות המלא. הכללים הראשונים נכנסו לתוקף ביום 5.1.2008.

4. סעיף 9ט(ד) לחוק קובע:

"בקביעת הכללים לפי סעיף זה, יפעל הנגיד להצגה הוגנת ומובנת של העמלות, במטרה להבטיח את יכולת הלקוחות להשוות את העלות של ניהול חשבון ואמצעי תשלום, וכן יפעל בשים לב, ככל שניתן, לצורך במניעת גביה של עמלות שונות בעד אותו שירות, אלא אם כן סבר כי קיימות נסיבות המצדיקות גביה כאמור."

5. בהתאם לסעיף זה, עולה, כי העיקרון המרכזי המנחה בקביעת תעריפון העמלות, הוא הצגה הוגנת, שקופה ומובנת של העמלות, במטרה להבטיח את היכולת של הלקוחות להבין ולהשוות את העלות של ניהול חשבון ואמצעי תשלום מה שצפוי לעודד את התחרות במערכת הבנקאית. ודוק. על פי עקרון ההתערבות המינימלית במחיר השירותים הבנקאיים: תעריפון העמלות אינו קובע, ככלל, תעריפי מינימום ומקסימום של שיעור העמלות וסכומן¹.

6. השירות אשר עומד במוקד הדיון מושא ההליך, הוא שירות המפורט בחלק 5 בתעריפון המלא העוסק בעמלות הנוגעות לתחום מטבע החוץ, כאשר פרט (9) לחלק זה מאפשר לתאגידים הבנקאיים לגבות עמלה בגין שירות "העברת מטבע חוץ", תוך אבחנה בין עמלה חד פעמית לעמלה קבועה הכוללת אחוז מינימום ואחוז מקסימום ללא שנקבע שיעור או סכום העמלה.

שירות	מחיר	מועד הגביה	הערות
חלק 5 – מטבע חוץ			
(6)	העברת מטבע חוץ לחוץ לארץ ומחוץ לארץ	חד-פעמית - ... אחוז (מינימום, מקסימום) קבועה - ... אחוז (מינימום, מקסימום)	העברת רנטות או פנסיות לנפגעי נאצים פטורה מעמלה

7. עמדת בנק ישראל היא, כי כל עוד נשמר מבנה העמלה במתכונת של "אחוז (מינימום, מקסימום)", גם אם יקבעו מספר "מדרגות" בתוך מבנה זה לעמלת המינימום, אין הדבר מהווה הפרה של כללי העמלות אשר אינם קובעים את מחירי השירותים שהותר לבנקים לגבות בעדם עמלות ואינם אוסרים מתן הטבות או הנחות.

8. יצוין, כי הפיקוח על הבנקים מודע לקביעת מבנה עמלות זה ואף מעודד אותו שכן הוא מיטיב עם ציבור הלקוחות.

9. בנק ישראל סבור, כי גם אם שיטת "המדרגות" או מתן "פטור/הטבה/הנחה" בעת ביצוע פעולה בסכום מסוים פוגעת, במידת מה, בעיקרון של הצגה הוגנת ומובנת של העמלה, הרי שפגיעה זו היא זניחה. שכן, לשיטת הפיקוח על הבנקים, תצורה הכוללת עמלות מינימום מופחתות להעברות מטי"ח בסכומים נמוכים, לא פוגעת משמעותית ביכולת של הלקוח להשוות עלות שירות מסוים אותו הוא מבקש לרכוש מאחד הבנקים, שכן באפשרות אותו לקוח להציב את סכום הפעולה "במדרגה" המתאימה בכל בנק ובנק או לבדוק את סכום ההטבה בגין סכום הפעולה וכך לערוך השוואה מושכלת.

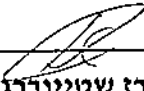
10. זאת ועוד, הטלת איסור על התאגידים הבנקאיים לקבוע "עמלה מדורגת" תפגע בסופו של יום בציבור הלקוחות, כתוצאה מקביעת שיעור עמלה יקר ביחס לכלל הלקוחות, חלף תמחור ממוקד ומדויק יותר של העמלה בהתאם לסכום הפעולה המבוצעת.

11. פתרון של קביעת "מדרגות" באמצעות כללי העמלות איננו מעשי ובר-ביצוע, שכן הוא דורש התאמה של המדרגות לשיטת התמחור של כלל התאגידים הבנקאיים, זאת בניגוד לעקרון ההתערבות המינימלית במחיר השירותים הבנקאיים, אלא בהתקיים אחת מעילות הפיקוח הקבועות בסעיף 9יא לחוק.

¹ למעט במקרים בהם הכריז נגיד בנק ישראל על שירות בנקאי מסוים כשירות בר פיקוח על פי החוק.

יודגש, כי האמור לעיל נאמר בצורה תמציתית ולא ממצה, ומבלי לגרוע מכל טענה העומדת לפיקוח על הבנקים בעניין אי התערבות בשיקול דעתו של נגיד בנק ישראל והפעלות סמכויותיו, כמו גם ביחס לפורום הנכון לעתור לסעד מעין זה.

12. מן האמור לעיל עולה, כי עמדת הפיקוח על הבנקים היא כי גביית עמלות מינימום בגין העברת מט"ח מתוו"ל לתוו"ל בתצורה מדורגת וכל עוד נשמר המבנה הבסיסי של עמלת מינימום מקסימום, אינה עולה כדי הפרה של כללי העמלות המעוגנת בתעריפון המלא.

ארז שטיינברג, עו"ד

פרקליטות מחוז מרכז - אזרחי

פמ"מ 53/00003258/17

250950/2018